

El suport conductual positiu a nivell d'escola en els centres d'educació especial

---

El suport conductual positiu a nivell d'escola (SCPE) s'ha aplicat a 20.000 escoles als Estats Units i a l'estranger durant les últimes tres dècades. El SCPE és un sistema de suports de nivells diferenciats que proporciona un marc a les escoles per organitzar les estratègies de prevenció i intervenció conductuals a l'hora d'ajudar als alumnes. Les característiques centrals del Nivell 1 inclouen (a) de tres a cinc expectatives descrites positivament que s'apliquen a tots els alumnes i als professionals, que es defineixen operativament i s'ensenyen explícitament en els diversos entorns escolars, (b) un sistema per reforçar les conductes adequades, (c) un contínuum de respostes per a les conductes inapropiades que s'ajusten a la gravetat de les conductes, i (f) una revisió freqüent de les dades conductuals.

Els alumnes normalment reben els suports de Nivell 2, que solen ser en petits grups, quan la seva conducta segueix essent inadequada a pesar de l'aplicació del Nivell 1. Els alumnes que no disminueixen les conductes inapropiades després dels suports de Nivell 2 poden rebre els suports de Nivell 3, que són intensos i individualitzats.

L'aplicació del Nivell 1 implica la creació d'un sistema de gestió de la conducta a nivell d'escola i que inclou l'ensenyament explícit de les expectatives conductuals juntament amb estratègies per reforçar aquestes expectatives i per respondre a les conductes inadequades. L'aplicació amb fidelitat del Nivell 1 s'associa amb nombroses millores en la conducta, i indirectament pot tenir un impacte en els resultats acadèmics.

A pesar de l'emergent èxit del SCPE, els alumnes amb problemes de conducta greus i continuats se'ls continua traient de les escoles ordinàries i se'ls escolaritza en entorns més restrictius. Els investigadors i els professionals han començat a aplicar el Nivell 1 del suport conductual positiu en entorns alternatius (escoles d'educació especial, centres de tractament residencial, institucions de justícia juvenil).

El Nivell 1 en entorns alternatius es basa en les mateixes característiques del SCPE, tot i que amb algunes modificacions per tal de tractar la intensitat de les necessitats conductuals dels alumnes i les peculiaritats pròpies de cada context. Per exemple, les expectatives s'ensenyen amb més freqüència, el feedback i les estratègies de reforçament es proporcionen més sovint a tots els alumnes a través de les avaluacions diàries de la conducta. Els equips, a més, han de tractar conductes més greus i, per tant, han d'ajustar les seves respostes a les conductes inapropiades. És important, també, que els professionals d'aquests centres rebin formació per implementar el SCPE. Normalment cal posar els esforços en els suports del Nivell 1 abans de començar la implementació del Nivell 2 i el Nivell 3.

Una sèrie d'estudis han descrit els efectes de l'aplicació i l'avaluació del suport conductual positiu en entorns alternatius. En un article de la revista *Behavioral Disorders*¹ és va portar a terme una revisió sistemàtica de l'eficàcia del Nivell 1 quan s'aplica en entorns alternatius.

---

¹Grasley-Boy, N.M. Reichow, B., van Dijk, W., i Gage, N. (en premsa). A systematic review of Tier I PBIS implementations in alternative education settings. *Behavioral Disorders*.

L'interès principal d'aquesta revisió és la implementació del Nivell 1. Aquest nivell es defineix com l'aplicació dels següents components a nivell d'escola o d'institució: (a) expectatives conductuals que es defineixen de manera positiva, que s'apliquen a tots els alumnes i a tots els professionals en tots els entorns, (b) procediments per ensenyar explícitament les expectatives, (c) un contínuum d'estratègies per reforçar la conducta adequada, i (d) un contínuum d'estratègies per respondre a la conducta inapropiada. En aquesta revisió s'exclouen els treballs que se centren només a l'aula o que el seu interès és l'aplicació del Nivell 2 o 3. Després dels diversos processos de selecció, un total de 19 estudis s'inclouen en aquesta revisió sistemàtica.

La majoria dels estudis proporcionen informació de l'aplicació del Nivell 1. Onze aporten alguna informació de l'equip del Nivell 1 que, en la majoria dels casos, està integrat per personal d'administració, de supervisió, de suport conductual, de l'àmbit clínic, d'ensenyament i d'atenció directa. Dotze estudis comenten les mesures de fidelitat de la implementació fetes en algun moment. Nou dels estudis fan servir el Qüestionari d'Avaluació Escolar (QAE; veure Reptes volum 4)², tres fan servir una versió modificada d'aquests instrument i la resta altres instruments.

A més, tres treballs mencionen l'aplicació simultània dels Nivells 2 i 3 en el marc del SCPE. Tot i així, l'interès d'aquestes investigacions se centra en el Nivell 1. En algun estudi es comenta que en determinades escoles alternatives s'aplica primer el Nivell 2 i el Nivell 3 abans que el Nivell 1.

Tots els 19 estudis aporten dades sobre els resultats aconseguits pels alumnes, tot i que tres treballs se centren exclusivament en els resultats acadèmics.

Els resultats d'aquesta revisió suggereixen que el Nivell 1 pot ser una estratègia per disminuir les restriccions físiques i les exclusions en els entorns alternatius. Gairebé en tots els casos s'observa una disminució de les restriccions i de les exclusions després de la implementació del SCPE. Tendència que es manté després d'un temps de la seva aplicació. Tot i mostrar uns efectes positius, la magnitud d'aquests efectes no és massa consistent entre els diversos estudis. Per altra banda, no hi ha suficient evidència que l'aplicació del Nivell 1 en entorns alternatius millori els resultats acadèmics.

Sembla, doncs, que la recerca sobre la implementació del SCP en entorns alternatius està en una fase emergent i inicial. Aquest estudi suggereix que el SCPE pot ser un marc efectiu per prevenir i respondre a les necessitats conductuals greus dels alumnes que assisteixen en aquests centres i, al mateix temps, canviar determinades pràctiques restrictives per altres estratègies positives.

Nota de reflexió

Com es pot observar, l'aplicació del SCPE en els centres d'educació és realment una tasca complexa i no disposem, encara, d'orientacions prou clares i definides del que representa la seva implementació en els centres d'educació especial.

---

² Font, J. i Peralta, A. (2019). Sistemes d'avaluació del grau d'aplicació i de sostenibilitat del Suport Conductual Positiu. *Reptes. Revista d'Educació Especial i Inclusiva*, 4, 28-43

Preparant aquesta notícia, he fet la lectura d'altres treballs. Tots ells van en la mateixa direcció. És a dir, no hi ha models definits de com ha de ser el SCPE en els centres d'educació especial. Un dels treballs³ que m'ha semblat d'interès fa una enquesta a 154 responsables d'escoles separades de l'Estat de Michigan que atenen alumnes amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament. S'utilitza el "*PBIS Self-Assessment Survey*" de Sugai, Horner i Tood. Els resultats del qüestionari mostren que la majoria dels que responen indiquen que porten a terme alguna forma d'implementació del SCPE. No obstant això, l'aplicació general dels components que configuren el SCPE és bastant lenta i, en alguns casos, els procediments que es descriuen semblen incongruents.

Segurament una situació força semblant a la nostra. Tot i així, no ens hem de desanimar. Tot el contrari. La xarxa d'escoles que s'ha creat recentment en el marc del GIEE pot representar un impuls i un context per desenvolupar models, procediments, estratègies i bones pràctiques que orientin i guiïn com ha de ser el SCP en els CEE. És un repte i una oportunitat. Ens cal saber quines característiques diferencials cal tenir en compte i sobretot el tipus de suport que requereixen els alumnes amb les necessitats més intenses per participar i beneficiar-se del SCP i, d'aquesta manera, aconseguir resultats personals valuosos que millorin el seu funcionament i el seu benestar.

Hi ha feina a fer. Però val la pena.

Josep Font Roura

---

³ Schelling, A.L. i Harris, M.L. (2016). School-Wide Positive Behavioral Interventions and Supports: A snapshot of implementing in schools serving students with significant disabilities. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 18, 241-250.